

pujen lentament la llarga y pesada biga ---», JoRosselló (*Manyc*, p. 24.15); *despitrellat*; *espiritrelladura*; *espiritrellament*.

Espitada (tort. «pitrada, pitrerada», *Aràbia, Misc. Folk.*, 165); *espatat*; *espatellar*, -*ellat*, *despiellat*. *Repitar*; *repi*; *repiro*? Parallel al cast. *repecho* 'pujada força pendent'; d'aquí un castellanisme *repetxó* «pujadeta ràpida, brusca» (manca Lab. 1840-88 i restants diccs. del S. XIX) afegit en un supl. anònim al Lab. de 1888, amb grafia ultracorrecta *repetjó* per un 10
col·laborador anònim de «L'Avenç» de 1890 (d'on pasà al *DAG.*, *DFa.* i *AlcM.*, aquest amb la infundada definició 'replà'), jo no ho havia sentit mai fins a 1964, en què digué *ῥεπεχό* (un dels meus informants de Saldes, el menys popular). Castellanisme cridaner, 15
com es veu per la -*ch*- i pel valor del sufix -*ó(n)*, que en cast. augmenta i intensifica i en cat. no és més que diminutiu; alguns, cap a Mequinensa, ho catalanitzen com a *repió*, que al capdavant és també calc acastellanat. No vaciïlo a recomanar que s'eviti aquest castellanisme recent i ben innecessari, propagat pels ciclistes aragonesos de la volta a Cat. (c. 1935, Cañardo etc.), i que s'esborri del diccionari normatiu.

Pectoral, pres del ll. *pectorale*. *Expectorar* [1586]: «Los vells per no tenir forsa de *expectorar* la matèria dels pits, moriren sofocats», *PJComes, Li. de Coses Asseny.*, 614.

CPT.: *Pit-negre*. *Pit-obert*. *Pit-roig* (moixó): que a l'Albera pronuncien *pitəúć* (Sureda, poble damunt el qual hi ha la «Collada del *Pitarroig*», 1959), i a Ribagorça *pitəóĵi* (Vilaller 1953, Boí 1973, Benasc 1965). *Pit-ros*. *Pectoràlgia*.

1 En altres passatges tenim la forma plural, tot ignorant si ve de l'autor o del corrector: «pegar-se als pits: pectus tundere», «les parts més exides en la esquena --- los pits: pectus; la mamella: mamma», «tot lo espay, de la fi *dels pits* fins a les cuxes: abdomen, epigastrión», «COSES DE DONES --- faxa o cartó per *als pits*: strophium; descuyt o manteta --- faldilles ---», 249, 250, 313. — 2 *lu pit* en el Capcir (Puigbalador, 1960) en el sentit de 'pit d'una bèstia'. En el domini rossellonès s'ha generalitzat bastant *l'estomac* quan es tracta de persona, o bé l'intolerable gallicisme *la putrina* (així a Formiguera de Capcir, on donen a *estumák* el sentit d'"estómac"). Ja hi ha algun testimoni del gallicisme en la forma *paltrina* del text medieval que cita Faraudo en la *Misc. Fabra*, p. 164, explicable pel seu ús en el llenguatge cavalleresc. Cat. *petrina*, occitanisme merament ocasional.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

pits, *peto*, *pitada*, *pitam*, *pitram*, *pitarram*, *pitarràs*, *piter*, *pitet*, *pitonga*, *pitongo*, *pitola*, *pitracca*, *pitota*, *pitetera*, *petillo*, *pitillo*, *petillos de l'art*, *petral*, *pitral*, *pitral*, *pitral*, *pitral*, *pitralera*, *pitralet*, *espiritraler-se*, *espiritralat*, *despitralat*, *pitrrera*, *pitrrera*, *pitrrerada*, *pitrrugada*, *apitrrerar*, *pitrrada*, *pitrrar*, *pitrreruya*, *pitrranxa*, *espiritrranxat*, *apitrrar-se* 'repenjar-se', *apitrrar-se* 'encaparrar-se', *apitrrar*, *apitrrat*, *apitrat*, *pitó*, el *Toll del Pitó*, *apito-* 60

nar, *apitronat*, *apitonament*, *apitonador*, *apitarrar*, *arrepitat*, *ampit*, *antepit*, *empitada*, *empitar-se*, *empitrrar-se*, *empitrrar-se*, *empit(arr)at*, *ampit(arr)ament*, *empitrrolar*, *venir a pit*, *entrepit*, *espiritregar-se*, *espiritregat*, *despitregat*, *apitregar*, *espiritrellat*, *despitrellat*, *espiritrelladura*, *espiritrellament*, *espitada*, *espatat*, *espatellar*, *espiellat*, *despiellat*, *repi*, *repiro*, *repetxo*, *repetjó*, *repió*, *pectoral*, *expectorar*, *pit-negre*, *pit-obert*, *pit-roig*, *Collada del Pitarroig*, *pitarrói*, *pit-ros*, *pectorràlgia*, *putrina* [n. 2], *paltrina* [n. 2], *petrina* [n. 2].

PITA, 'fibra tèxtil de les fulles de l'atzavara', pres del cast. *pita* id., de procedència antillana, si bé no és segur, tot i ser probable, que sigui un mot provinent del taíno. □ 1.ª doc.: 1704, *Tarifa del Gral. del Princ.*; en cast., 1561, *Indies*. *Cuc de fer pita* 'el cuc de seda' Calaceit (Casac. 1923).

DERIV.: *Pitera* [Escrig 1851] 'atzavara' Blanes i sobretot P. Val., on l'anoto tant al N. com al S.: Salzedella, Nules, Bétera, Cullera, Alginet, Campello, Guardamar; *Cingle (de) la Pitereta* vora el Castell de Cullera (1961-63); +*pitéro* «pitaco, pitón» (Escrig); *piterrassa* 'atzavara' Llançà (1958) (*pitallassa* alteració local, *AlcM.*), *Cingle de la pitərásə*, vessant de muntanya entre allà i Colera; també contret en *pitrrassa*, del qual localment s'han extret *pitrra* i *pitrrera*. *Pitanya* Vilanova i la Geltrú (*DAG.*).

CPT.: *Pita-esponja* [BDC IV, 135].

Pita 'monedeta', 'crit del pastor', V. *petit Pitafi*, V. *epitafi Pitaina*, V. *pitarr*

+PITALF, 'gerret, pitxer', mot rar germà del b. ll. *pitaphus* o *pintalphus* id., d'origen desconegut (veg. PINTA, *DECH* IV, 557b28), potser grec (cf. *pit*: *pitale*, dial. *pitarru*, Angel. Prati, s. v.). No en tinc més que una notícia catalana, «unum *pitalfum* de terra», doc. de 1351 a la Roca d'Albera (*InuLC*); també cast. germanesc *pitaflo*; essent un pitxer usat per a vi és admissible suposar que d'una forma oc. **pitau*f, sigui catalanització el familiar *pitof* 'borratxo': «EULÀLIA: Bah, bah! Ja véns mig *pitof*. JOAN: Pues a fe, Eulalia, te engañas, / un porrón entre los dos / nos bebimos ---», c. 1820-30, Robrenyo (*El Sarau de la Patacada*, ed. Barcino, 31). I en plural vulgar: «els gendarmes --- prou cridaven "arrétez-le, ce brigand!" però *pitofos* com tothom, no pogueren fer-se'n senyors i anaren de pernes enlaire» (pl. en -*os* darrere -*f*, com *rebufo*s, *cadufo*s etc., no existeix el *pitofo* suposat per *AlcM.*), *MrnVayreda* (*Puny.*, t. II, 67 (58)); *pitofi* confusió amb *pitafi*.

Pitam, V. *pit Pitança*, *pitancer*, V. *pietat Pitanya*, V. *pitaa*

PITAR, 'tocar un xiulet', de l'onomatopeia *pi* del xiulet, mot no genuí imitat del cast. (PITO, *DECH*). Cal insistir a condemnar *pitó* i *pitarr* com a castellanismes perfectament evitables, i tan lletjos com superflus.